

40 **ਫੁਰਕਾ**

յաստանի և կիկիկոյ
կըսին, ցորչաւի վայել
մարին պտուղը, չպի
ղաղակել. «Կեցցե՛ն ք

Եւ Բրիտանական գրօյններն անհուն վարագոյր ձեւացոյն ինչ, մինչ ճակատն կը կրէր

անհուն վարագոյր ձեւացուցած
ին, մինչ ճակատն կը կրէր «Կե-
ցեն բարերարք» աւանդական նշ

տանդ մը կը նշմարէր, եթէ Տնտեսական խորհուրդն արագ տնօրէնութիւն մը չլինէր : Տնտեսական

Սեկ, Երկու խումբ, մի

անհուն վարագոյր ձեւացու
ին, մինչ ճակատն կը կրէր
ցեն բարերարը աւանդակ
հաճախ ընդէն ետեւէն

յութեան անսպարեզը : յենէբլալ ըս-
ծէ, յիկէ զայն անխիապէս պայտծո-
կոյնք : կորտոն գործողութեան ըս-
կանքով նախ ֆուչանէ դառնայ, յե-
տոյ պաշարեալ Չան-Չուն ազատեցն
Ապատամբութեան կեդրոններն զը-
կառուարարք թէյ-Յուն, Գին-Յուն
Սու-լու էին, ուստի կարեւոր էր
այս երեք կէտերը գործել : Որչափ
գիտարարն գործ, էրկիրն կատարե-
լապէս անձանթով, պայտծոմարք
աման ազգէ բազդանդն-դր անձինք
և զգրականը՝ զօրաւորագունին յա-
րող, ուսմիկ, մոլեռանդ Չինացիք
Քանից իրորտին բանական ապրե-
լաւորեցաւ, զոր նուաճելու համար
հարկ եղաւ զինուորական խստու-
թեանց դիմել : Սաստիկ հրաման
տուաւ իւր զօրաց որ իրենց բռնա-
գրեւորներն, բառՉինացի անխորովեան
չգլխատեն : Չինացի բարձրաստիճան
նպայն մէկը գերի մ'ապաննած ըլ-
լալուն համար անսխիապէս հրապա-
րուեցին տաւա : յորինալ ալոր : Բու-
ռքն դիմադրութիւններէ և ուժգին
բազլումներէ յետոյ թէյ-Յունն և
Գին-Յունն իրաւաւ Սաաթին Սու-լու-
նք գլուսեան դժուար յարգանք կէտը
նշող, ժայռուտ և ջրուտ կիրճ մ'է-
ճանապարհն, յորում յառաջ վարե-
կորտոն իւր բառանկն մետ արժնու-
թեանց, հաստատանքութեան
քաջութեամբ տնայակ մը նաւերով
և այլեց մըրեց զՍու-լու, և տեղա-
տարափինման ռմբակոծմամբ բան-
դեց զՉան-Չուն-ֆու : Այսպէս ա-
տիճանաբար իւր սոյն եռամսայ ա-
պարեցին մէջ հարկերապետութեան
մինչև զօրապետին աստիճան բարձ-
րացաւ : Վերջնական հարուստ
տուաւ թէյ-Ֆինիկ ապտամբու-
թեան, և Չինական կառավարու-
թեանն մեծամեծ պարգեւներ
տիրորոշեալ առնելով՝ հայրենիք վա-
րադարձաւ : Այդ, ի կրէյվէնտ
Արքունի երկրաչափաց զլուր կա-
ղաւորելով սկսաւ մարդասիրակ
գործերով զաղդիլ : Բազմաթիւ
քաղաքի մականցն զապտարարու-
թեան ծախքն ինք իր հոգար, և մ
ով բանիւ իւր տունն էր դպրո-
անկիւնակոց և հիւանդանոց : Չկ-
հանգանակութեան ո' և է տեղա-
ուր յենէբլալ կորտոնին անունն չոտ-
նուէր գիտնալ մեծկալ գումար
մը : Իկի ըլ յետոյ կապալե մէջ պե-
տոսին մը կոչուեցաւ, և ապա Ս
Սամուելի Գէյլըբը տեղ վերին
գիւպտոսի կառավարի եղաւ : Խոտի
տարեկան 10,000 անգլ. ոսկի յա-
կացուց, իսկ նա միայն կապալե
ընդունած թոյլանք ընդունեց, զ
2,000 անգլ. ոսկի (°) : Դախ հոն
քօրոյի մէջ գործիկ սկսեալով՝ գեր-
վաճառութեան ջրձան միջոցն
ձեռք առաւ : Մեծամեծ Շէյխեր
հարուստ մարդիկնր բանտարկե-
րոց իւշաճ եռեցն ընկեր արար
ծոց զինն էր : Այսպէս մերթ իւր
տեղեկեամբ և մերթ զաքցում
թէ ինչ ոչ անբողոքապէս ընդէ մասն
իւրեք գերեզմանաւորութիւնն արգի-

դակի ֆիյնե վերադառնալը, և

ձուէր, եթէ հազարը գրեթէ ւ

և կրիւք զը դատելին, առանց նշանի
տալու: Եւ ան ատեն երբ ասացաւ ինքն.

հերա

րերն տակն իջուցնե-
 լէ, և ընթացքս կ'ուղ-
 տակ, և ընկերներուս
 չի կորսուներս :
 աջումն, և միւս կողմէ
 առաջինն կ'իմացնին
 րբայգէս ցերեկի լոյսը
 և ընկերներս ալ պիտի
 ոյժ կուտար ինձ :
 յաւաճանալով, եր-
 գուերն մէջ կանգնիլ
 չտեսնիք դպչիմը բա-
 նն մէջ չկրնալով գիծն
 իջայ որպէս զի ձեռ-
 ներուդոյն մէկ պատէն
 ներու համար անշարժ
 հազիւ դպչով մրմունջ-
 րադ շուշն առնող թի-
 րին տակն իջայ, բայց
 ար :

պէտք էր ետ դառնալ, սպասէ. ընկերներն ոչ եւս կը պոռա-
րանէին, էս չէր լսեիր, այն ահա խաւարին մէջ, այն ցած-
նէ, այն պալ պուրին մէջ ։
Երկարօք պոռալու ձայները վերստին լս-
ւում էր թափալիւք կրկի որոյեղ ։
Սանեւորն զբկալեալ ետ դառնալէ յետ-
քէ ինչեւիցէ երկաթէ գիծը գտաւ ։ Հը-
մարտորոք մտեղը ։ Տախտակը բնութեան
բնուութիւն մէջի անցքերը փնտեղել,
պատ ելաւ դէմս ։ Ո՛ր էր դժին ճա-
շարը դնացի, տեսայ որ յանկարծ կ'
անանակ հասկցայ որ երկաթեայ գիծն
ընէ, եւս զուրիք բռնութենէն քանդ-
ուաւ ։
Սանեւորն մէջ, իմ առաջդարձու-
ր լինէր, և ետ դառնալէ զատ ուրիշ
չէր ։
Սանեւորն սովորած լինելով, գիտէի որ
ուստիս արագութեամբ լողայ սկսայ
մանն, ուր ընկերացս ձայները կ'առա-
ւմատներային, ձայներն աւելի վտա-
նոյէին, կարծեալ թէ ընկերներս նո-
րապագած էին ։
Ինչ բերանը հասնելով եւ ալ սկսայ գ-
նի, ըսաւ ինձ վարժապետը ։
Ճանքան դռնէն ։
Ճանքան բացումը կը յառաջանայ
սոյնը կը լսեն, մէք անոնցը, շատ չա-
կցինք իրարու հետ ։

իսկոյն վեր ելայ և ականջ
 հարուածները շատ աւելի ուժ-
 ամն համար աշխատողներուն
 հասնէին մեզ, տկար բայց
 Որախառնեան առաջին շա-
 րը սաստիկ կը մտէի, բայց
 նկային որ հագնեցինով տարեալի
 չերկոյն մէջ Թաղեցին մինչեւ վ-
 խի մանրուքը մինչեւ մէկ աստ-
 ւե Գասպար հօրեղբայրն ու վ-
 ցին իրենց մէջ և Ան ժաման-
 հետախուզութիւն և երկաթ
 ներս,
 — Զուրկն տալն ինչեղու-
 — ինչեւ չէ. դժբաղդբա-
 րայց ինչպէս վարձ պակասե-
 չէր այս. վառն զի թե՛ ներ-
 տէինք, բացուած ճանքէն պի-
 Գոյիւններն աւելի որոշապ-
 տային թէ խօսքերն ալ պիտի
 Արարեալն, շատ չանցած հ-
 լսեցինք.
 — Գանի՛ հոգի եք.
 Մեր մէջ ամենէն ուժով
 Գասպար հօրեղբայրն էր. Ան-
 խանել,
 — վեց, պատասխանեց.
 Պահ մը լուռ թին տրեց.
 մարդիկ յուսացած էին դուր-
 — Աճապարեցք, գոնեց Գ-
 տոկարու կարողութիւն չմնաց
 — Իմանուցէք ձեր անուններ-
 Գասպար հօրեղբայր ծանոյ-
 — Պեճկունու, Բաժէ, վ-
 Ռէմի, Գասպար.
 Մեր աշատման գործին

երբ : Արդարեւ սեպի
վ էին , և մեր ազատ-
ագործաւոր ձայները կը
չ կերպուին :
Թողմամբ յետոյ , տեսայ
նորովհետեւ տաք լաթեր
դիւսած ու խի մանրութե-
ղս , որովհետեւ ածու-
ման շրմութիւն ունի ,
որժապետը դիւսեղմ-
կ պատմեցի անոնց իմ
այ գիծերը կորսնցու-
մամբ ձկեցա՞մ :

Բան մը չգտա՞մ
ըսած էր , այժմ հոգ
կուրծի կողմէ չազա-
նի ադատեցինք :
Ա խոնրով , յոյս կու-
կրկնայինք լսել :

Ատեսեալ էր երբ բառերը
յայտակ ձայն ունեցողը
յանձնեցինք պատաս-
անաց :

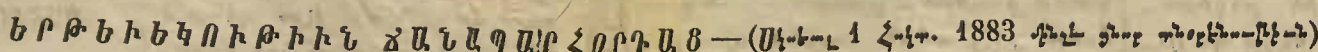
Այնուչտ աւելի շատ
նա :

Սպար հօրեղբայր , ա-
մեր վրայ :

Ամեր անունները .
որժապետ , Բառորի ,
մամենն որտաճմիկ
վայրկեանն
երբոր իմաց
Թիւն պիտ
գործաւորա
հոն գիմած
կը կրեն զ
երբոր
գէ էրք
բայց դարձ
արտին մէջ
իրենց սպա
Բայց երբ
ները , աւա
մէջէն չորեք
Ո՛րչա՞ն կը
Մերք ալ
վրայ , որք
— Բանն
հօրեղբայր
Պատաս
— Հարց
Հարցուե
մնաց :

— Չհարց
— Ըսէ
Խնդիր
— Հարց
մեկուսած
— Տասն
Տասն և
ւորն հինգ
— Այժմ
չխօսիր , ո
կաւին քան
Այս քա

ր էին թէ քիչ ժամանակէն հարկադարձեալ
 բացուէր մեզ հետ, հանքին մէջ մատի
 բոլոր աղգականներն ու բարեկամներն
 էին, և զինքոքերը յետ գոտարուի
 հոգեւ անբնականաբար ծայր կեցնէին։
 Բարտարապետն իմացուց թէ միան վեց
 միւս յոռու յայտը մը կը մտար իւրաքանչիւր
 վայան զի կրնար այս վեցին մէջ գտնու
 թա՞մը ։
 Բարտարապետը ծանոյց մը տնո
 յ, հարկը ըստ մայրերու կամ կան
 միան իրենց յոռուի իրացումը տես
 թ, որպէս արտօնուէր ։
 Ինք կողմէ կը խորհէինք այն գործաւոր
 հոգիին ազատած ինչիւր ։
 Ինչոք կըրցին ազատել Բացուց
 ան չտրուեցաւ ։
 Բար թէ ո՞ր է Մարիոս, ըսաւ Ռաթէ
 յաւ, բայց առաջնորն պէս անպատաս
 ցան թերեւս ։
 Բանաւանդ թէ չեն ուզեր պատասխան
 ւ կար որ կը տանջէր զին ։
 Լոցէք թէ որպէս ժամանակէն ի վեր
 րը ։
 Եւ չորս օրէ ի վեր ։
 Երբ օր ։ Մեր մէջ ամենէն երկար հ
 ամ վեց օր կարծած էր ։
 Երկար չպիտի մնար ։ Սիրտ առէք ։
 Կէսն զի աշխատութիւնն էտ չմնայ ։ Տ
 մը ժամ ։
 Ի մը ժամերը կարծեմ մեր բանաւորի
 (Շարան-իւրի)

ԴՐԱՄԱԿ

— 71 —

— Գնա՞ր քաց դուռն, ըսաւ Պ. Պինէն ձիաւ դարմանին, տե՛ս ի՞նչ կ'ուզեն։	1,800	ՍԵԼԷՏ	2,000	»	1869	87
Ֆրանսուսա վաղեց դուռը բացաւ։	4,000	ՍԵԼԷՏ	4,500	»	1871	9
Քաղաքապա՛հ ոստիկանաց տասնապետ մը դրան առկեւ երեւցաւ։	2,200	ՍԵԼԷՏ	2,500	»	1872	16
Չնոքը նամակ մը կար։	1,200	ՍԵԼԷՏ	1,500	»	1873	8
Տասնապետ Վլանիսլաւ Էր, որոյ հետ արդէն տեսակցեցանք Բէն-Լաչէզի գերեզմանատան մէջ։	2,000	ՍԵԼԷՏ	2,500	»	1875	78
— Հանրային ապահովութեան պետն հո՞ս է, հարցուց։	3,000	ՍԵԼԷՏ	3,500	»	1877	43
— Այո՞, հա՛ս կառարարին քով է, ըսաւ Ֆրանսուսա։	1,200	ՍԵԼԷՏ	2,800	»	1877	87
Տասնապետը բակը մտաւ եւ Հանրային ապահովութեան պետին քով դառով՝ զինուորական ուղղութիւն տալէ յետոյ ըսաւ։	2,500	ՍԵԼԷՏ	3,000	»	1877	88
— Տէր իմ, ոստիկանութեան պաշտօնատու նէն կուգամ, ուր ըսին ինձ թէ՛ զինք հոս կրնամ գտնել։	2,000	ՍԵԼԷՏ	2,500	»	1877	90
— Ի՞նչ կ'ուզէք։	2,000	ՍԵԼԷՏ	2,500	»	1877	90
— Չեղ նամակ մը կը բերեմ։	2,000	ՍԵԼԷՏ	2,500	»	1877	90
— Որո՞ւ կ'ուզանք։	2,000	ՍԵԼԷՏ	2,500	»	1877	90
— Բէն-Լաչէզի թիւքին ոստիկանապետ Պաւլոս Պետրիսի կողմէ։	2,000	ՍԵԼԷՏ	2,500	»	1877	90
Եւ նամակն Հանրային ապահովութեան պետին տուաւ, որ պատահեաւ պատեցով նամակը բացաւ։	2,000	ՍԵԼԷՏ	2,500	»	1877	90
Հազիւ առաջին սողերը կարգաց, յօնքը պատեցաւ եւ դէմքը խոտուեցաւ։	2,000	ՍԵԼԷՏ	2,500	»	1877	90
— Ի՞նչ կայ, հարցուց ընդհանուր դատաւիտն օգնականը։	2,000	ՍԵԼԷՏ	2,500	»	1877	90
— Ի՞նչ պիտի ըլլայ. արիւնտուշտ ասեղծաւորներու օր մ'է այսօր։ Գառաւորական պաշտօններէն եւ իմ ներկայութիւնս կը խնդրուի Բէն-Լաչէզի գերեզմանատան, ուր այս առաւօտ դամբարանի մը մէջ սպաննուած կնոջ մը դիակն գտնուի է։	2,000	ՍԵԼԷՏ	2,500	»	1877	90
— Այո ասորքրինակ լուրը խոսքերը սարսուռ մ'ղգացին։	2,000	ՍԵԼԷՏ	2,500	»	1877	90
— Դամբարանի մը մէջ. . . կրկնեց քննիչ դատաւորը։	2,000	ՍԵԼԷՏ	2,500	»	1877	90
— Այո՛, ոստիկանապետը դիակին քով երթալու համար դամբարանին դուռը կտորել տուել է։	2,000	ՍԵԼԷՏ	2,500	»	1877	90
— Իրաւունք ունիք, արդարեւ արիւնտուշտ անեղծաւորներու եւ անհասկանալի ոճրագործութեանց օր մ'է այսօր, ինչ որ պէտք էր հո՞ր բրինձ, ալ գործ չկայ, չուտով Բէն-Լաչէզ երթանք։ Տասնապետ Ֆոնթէն, սպաննելոյն մարմինը քիմիայաբան տարէք։ Դուք ալ, Բաստէ, ժամ մէկին, դատական պաշտօնատունն եկէք։ Ներքնք, պարոնայք։	2,000	ՍԵԼԷՏ	2,500	»	1877	90
Արդարութեան պաշտօնայքը զիրենք բերող կառքերը նստան։	2,000	ՍԵԼԷՏ	2,500	»	1877	90
— Ես ալ կառք մ'ունիմ, պարոնայք, ըսաւ տասնապետ Վանիսլաւ, խօսքէն եւ Մարթէլի դուռը ալ իմ կառքս նստեց։	2,000	ՍԵԼԷՏ	2,500	»	1877	90
— Յօժարութեամբ։	2,000	ՍԵԼԷՏ	2,500	»	1877	90
Հանրային ապահովութեան պետն հրամաններ տուաւ թաղին ոստիկանապետին, եւ Պ. Պինէն տուն դռները բացուելով՝ կառքերը դուռս եկան, Բաղմուտիւնը փողոցին մէջ խանեալ էր մշտաբայ հանգարտ եւ լուին։	2,000	ՍԵԼԷՏ	2,500	»	1877	90